

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NATIONAL SENIOR CERTIFICATE

KEREITE YA 12

SESOTHO PUO YA TLATSETSO YA PELE (FAL)

PAMPIRI YA 3 (P3)

HLAKOLA/TLHAKUBELE 2013

MATSHWAO: 100

NAKO: dihora tse 2½

Pampiri ena e na le maqephe a 7.

DITAELO HO MOHLAHLAHOBUWA

1. Pampiri ena e arotswe DIKAROLO tse THARO, e leng:

KAROLO YA A:	Moqoqo	(50)
KAROLO YA B:	Ditema tsa kgokahano tse telele	(30)
KAROLO YA C:	Ditema tsa kgokahano tse kgutshwane	(20)

2. Araba potso e le NNGWE karolong e nngwe le e nngwe.
3. Araba dipotso TSOHLE ka Sesotho.
4. Qala karolo e NNGWE le e NNGWE leqepheheng le LETJHA, mme o sehe mola qetellong ya karolo ka nngwe.
5. Karolong e nngwe le e nngwe etsa moralo (ka ho iketsetsa mmapa wa monahano, daekeramo kapa tjhate e bontshang tatellano ya mehopollo ya sehlooho kapa ho etsa feela lenane la dintlha tseo o tlang ho ngola ka tsona boitokisetsong ba hao ba ho hlahisa tema e hlokehang). Boela o lekole botjha mosebetsi wa hao ka ho o bala hape, ho o nahanisisa, ho o lokisa diphoso le ho nehelana ka sehlahiswa se phethetsweng. Sebedisa pensele ha o lokisa diphoso. O tla abelwa matshwao bakeng sa ho ela hloko mehato ena.
6. Meralo yohle e totobatswe hantle hore ke meralo, pele ho hlahiswa tema e ngolwang.
7. O eletswa ho sebedisa nako ya hao tjena:
KAROLO YA A:	Metsotso e 80
KAROLO YA B:	Metsotso e 40
KAROLO YA C:	Metsotso e 30
8. Nomora dikarabo tsa hao feela jwalo ka ha dipotso di nomorilwe pampiring ya dipotso.
- ELA HLOKO: Ngola nomoro le sehlooho sa moqoqo oo o o kgethileng.
9. Ngola sehlooho se loketseng potso eo o e kgethileng, kapa sehlooho seo o iqapetseng sona dipotsong tseo ho sa nehelanwang ka dihlooho.
- ELA HLOKO: Sehlooho se se ke sa balellwa ha ho balwa palo ya mantswa.
10. Ngola ka mongolo o makgethe o balehang.

KAROLO YA A: MOQOQO**POTSO YA 1**

Kgetha sehlooho se le SENG mme o ngole moqoqo wa bolelele ba mantswe a 250 ho isa ho a 300. Hopola ho etsa moralo wa tema ya hao le ho boela o e bala hape ho lokisa diphoso.

- 1.1 Ke nako e telele motswadi wa hao a sa sebetse. Kajeno o fumane mosebetsi mme bophelo bo fetohile lapeng leno. Ngola moqoqo oo ho wona o phetang kamoo bophelo bo ileng ba fetoha kateng lapeng leno. Sehlooho sa moqoqo e be:

Yaba bophelo bo fetohela ruri lapeng lesa.

[50]

- 1.2 Bafana Bafana ba boetse ba hlolehile dipapading tsa matjhaba mme sena se tsoitse dipuopuo. Batho ba bang ba re sena se bakwa ke boikwetliso bo fokolang ba sehlopha. Wena o na le maikutlo a fapaneng le a bona. Ngola moqoqo oo ho wona o hlahisang maikutlo a hao tabeng ena. Sehlooho sa moqoqo e be:

Ho hloka boitelo dibapading, ke sona sesosa sa ho hloleha ha Bafana Bafana dipapading tsa matjhaba.

[50]

- 1.3 Re utlwile feela lentswe le hoeletsang le re 'helang thusang bo, ntlo e a tjha!' Ngola moqoqo oo ho wona o hlalolang se ileng sa etsahala. Sehlooho sa moqoqo e be:

Ya tjha lore ntlo ya mosadi eo wa batho!

[50]

- 1.4 Bomatjhonisa ba a thusa mme hape ba futsanehisa bao ba ba thusang ka ho ba adima tjelete. Ngola moqoqo oo ka wona o tshehetsang mahlakore ana ka bobedi. Sehlooho sa moqoqo e be:

Botle le bobo ba bomatjhonisa.

[50]

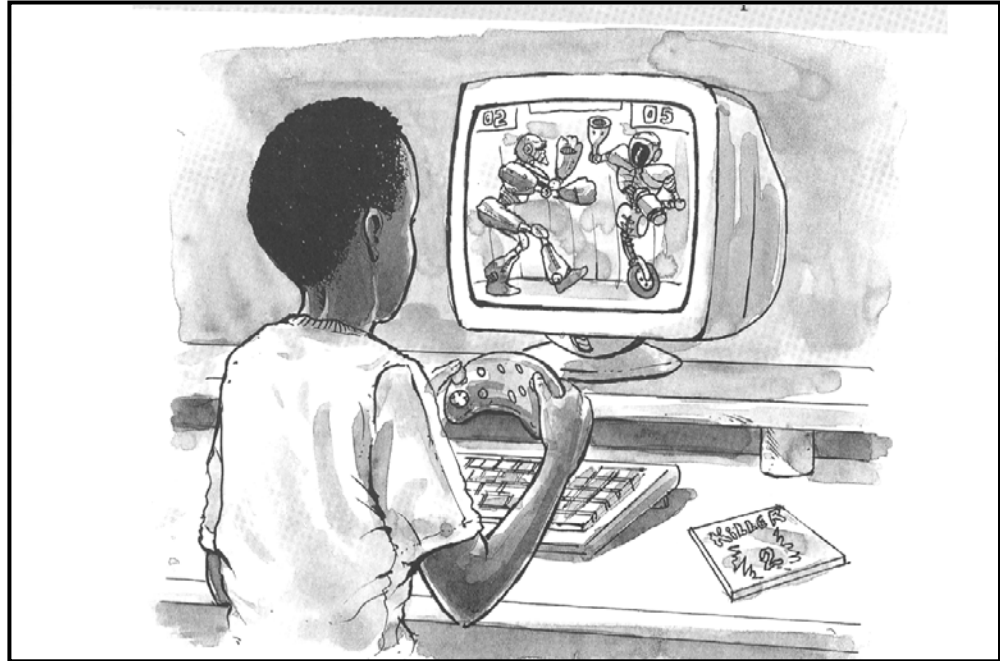
- 1.5 O iphumana o ikentse mathateng ka lebaka la metswalle. Ngola moqoqo oo ho wona o lekolang tseo o di entseng. Sehlooho sa moqoqo e be:

Ke fantse mona empa ke tla lokisa.

[50]

1.6 Kgetha setshwantsho se le SENG ho tseba tse latelang mme o etse qeto ya hore se bolelang, e be o ngola moqoqo ka sona. Neha moqoqo wa hao sehlooho.

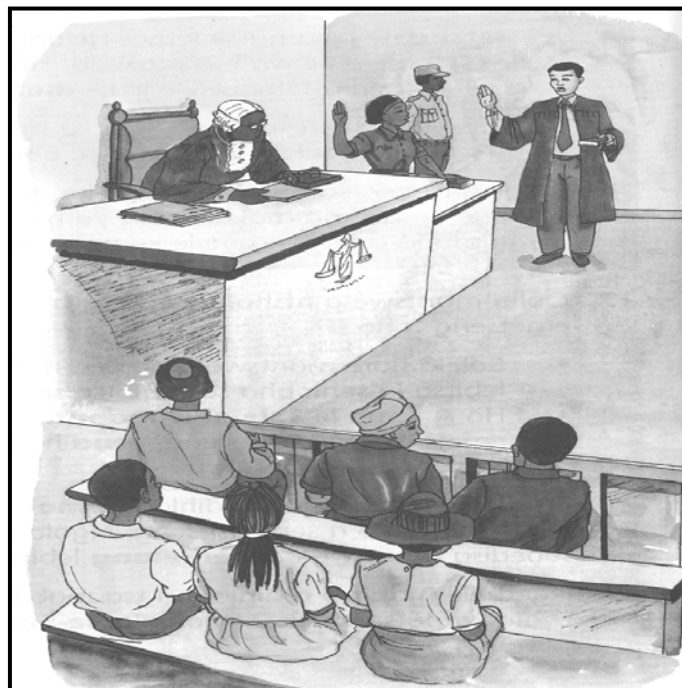
1.6.1

[Setshwantsho se qotsitse ho tswa bukeng ya *Mmampodi 9*, J A Makhubu le ba bang]

[50]

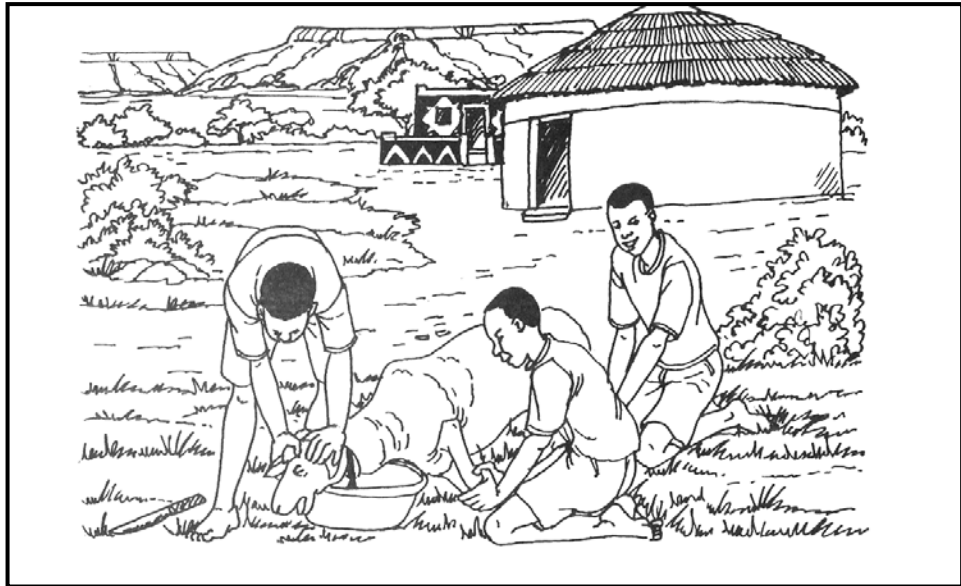
1.6.2

[Setshwantsho se qotsitse ho tswa bukeng ya *Lewensoriëntering 12*, Potenze le ba bang]

[50]

1.6.3

[Setshwantsho sena se qotsitse bukeng ya Sediba, Maletle NE 2008:82]

[50]

MATSHWAO OHLE A KAROLO YA A:

50

KAROLO YA B: DITEMA TSA KGOKAHANO TSE TELELE**POTSO YA 2**

Kgetha mme o ngole tema e le NNGWE ya bolelele ba mantswe a 120 ho isa ho a 150 (dikahare feela). Ngola feela nomoro ya potso le tema eo o e kgethileng. Hopola ho etsa moralo wa tema ya hao, le ho boela o e bala hape ho lokisa diphoso.

- 2.1 Moraorao tjena baithuti ba mathela menate ho feta dithuto tsa bona. Ngolla mohlophisi wa koranta ya motse **lengolo** mme o eletse le hona ho kgothatsa baithuti. [30]
- 2.2 O ne o ile kampong moo le neng le itlhophisetsa ditlhahlobo tsa makgaolakgang tsa Kereiti ya 12. Ngolla mosuweloo **raporoto** ya diketsahalo tsa moo kampong. [30]
- 2.3 O mookamedi femeng e etsang fenetjhara. O lemoha hore basebetsi ba fihla ka morao ho nako hape ba a lofa. Ngolla batsamaisi ba mafapaha a fapaneng **memorandamo** mabapi le dintlha tsena. [30]
- 2.4 Ngola tema ya **tša bophelo ba mofu (obitjhuari)**. [30]

MATSHWAO OHLE A KAROLO YA B: 30

KAROLO YA C: DITEMA TSA KGOKAHANO TSE KGUTSHWANE**POTSO YA 3**

Kgetha mme o ngole tema e le NNGWE ya bolelele ba mantswe a 80 ho isa ho a 100. Ngola feela nomoro ya tema eo o e kgethileng. Hopola ho etsa moralo wa tema ya hao le ho boela o e bala hape ho lokisa diphoso.

- 3.1 Mafelong ana a beke moenao o tla be a setse a le mong lapeng. O rata lesheleshele feela ha a tsebe ho le pheha. Mo ngolle **ditaelo** tsa ho le pheha. [20]
- 3.2 Haufinyana sekolo sa heno se tla be se keteka dilemo tse mashome a mane se thehilwe. Ngola **karete ya memo**, o meme motswalle wa hao ho tla keteka le lona. [20]
- 3.3 O matsatsing a phomolo Motsekapa. Ke kgetlo la pele o fihla tulong ena mme o thabetse ho bona botle bo bokaalo. Ngolla motswalle wa hao **poskarete** o mo hlalose tse ka botle bona. [20]

MATSHWAO OHLE A KAROLO YA C: 20
MATSHWAO OHLE A PAMPIRI ENA: 100